

hy behalven het vaandel van **Wegeman** / meest onbetrouwen volk hadde / die ook niet al te wel en waren gekeert. **Pieter van Chalanck** was **Wachtmeester** van 't leger / **Herman Olthof** / die **Leutenant** was geweest van den **Grave** van **Hoffus** vendel / was **Quartier-meester** / en werde terstond na het overgaen van **Campen** mede **Hopman** gemaakt / en **Dionisius van Metz** **Artillerij-meester** / daer was ook vooz de komste van de **Hollandse** vaandels weinig oorde in 't leger / het welk weinig meer als 1200 man sterk was / doch so haest de **Hollanders** gekomen waren / werde in alles beter oorde gesteld. Die van het **Noorder** quartier van **Holland** sonden aldaer een grote galeij / daer **Jochum Cleijf** **Capitein** op was / en den **Uitlegger** die daer lag en nu geen voordeel meer doen en konde / die ontboden sy wederom : sy schikten daer ook / doch tot koste van 't **Land** van **Oberpsel** vier last **Meelpulver** / en **Sonop** ontbood ook van **Amsterdam** **Cozulpulver** / daer hy sich selver vooz verbond op eenige maanden te betalen. Hy ontbood ook eenige bergknappen om te mineren / want dat doen sy gemeen niet was / als het daer na wel gewoorden is / hoe wel het ook in 't beleg van **Haerlem** / en andere plaetsen wel gebruikt was geweest / daer van der voornaemster namen waren / en over d'andere gravers bevel hadden / **Gaspard Geiselaer** van **Mergenburg** / **Christoffel Partener** / **Thomas Schonk** van **Tongval** / **Christoffel Keiser** van **Meppburg** / en **Lourens Schobert** van **Sint Annenberg**. Hier mede dede hy seer neerstig mineren vooz de **Hage** - poorte hy der haven na de **Portuizen** toe om die te doen springen. Die van der **Stad** deden dagelijks stoutte uitwallen tegen de beleggers / en zeben hare beesten noch in de weide aen de **Landzijde** / en beschermden die achter de twee **Meulen** - bergen die daer stonden / doch de **Hollandse** soldaten veroverden den uitersten **Meulen** - berge en beschansden die / in 't innemen van den welken **Dauwels** van **Soubenbalch** / **Maendrich** van **Jonkheer** **Arent** van **Dubenboorde** / in zijn been geschooten / en voorts gevangen binnen **Campen** gebracht werde. Dewijle dese saken aldus geschieden / so dede **Grave** **Johan** van **Rassau** **Gouverneur** van **Gelderland** tegen den 3 **Julij** een vergaderinge leggen binnen **Zutphen** / alwaer de **Grave** van **Kennenburg** mede henen reisde / gebende alle het bevel van de belegeringe aen den voornaemsten **Jonkheer** **Diederik** **Sonop** over / dewelke om eer te begaen en de **Hollandse** soldaten in achtiging te brengen / seer neerstig de voirdede aen allen zijden / en also daer geschut gekomen was van **Utrecht** / so is 't selve geschut geplant gewoorden tusschen de **Calberhecker** en **Hage** - poorte. **Middelkerij** werden sekere personen gevangen die heimelijk binnen **Campen** meenden te komen / de welke onderbreegt sijnde / bekenden aengenomen te hebben binnen **Campen** te brengen sekere kleine brieven / hy **Don Jan** geschreven / die hen afgenomen werden / en waren van date den 19 **Junij** geschreven / aen de **Capiteinen** / **Officieren** en **Bevelhebbers** van des **Coninklijke** **Magistrets** garnison leggende binnen **Campen** / dese brieven waren al van eenen inhoud / namentlijk : dat sy hen kloek en voornemelijk dragen souden / gelijk sy tot noch toe gedaen hadden / dat hyse sekerliken ontfetten soude / daer toe hy alle preparatie was makende / maer al hoe wel die van binnen die niet en kregen / droegen sy hen noch tang seer kloekelijken en couragieuslijken. Den **Obersten** sonde een van de selve brieven binnen **Zutphen** / aen de **Grave** van **Kennenburg** / de welke 't selve communiceerde met **Graef** **Johan** van **Rassau** / de welke van **advis** was datmen behoorde te meer te haesten om de **stad** te bekomen / om **Don Jan** also van zijn voornemen te verhinderen / 't welk den voorsz **Sonop** overgeschreven werd / en quam ook de **Grave** van **Kennenburg** selfs wederom in 't leger vooz **Campen** / also de handeling binnen **Zutphen** al ten einde was gekomen / en alleen gediend hadde om te accorderen (gelijk gedaen was) dat de belegeringe en veroveringe der voorsz **steden** van **Campen** en

Deventer souden uitgeboert werden hy die van **Gelderland** / **Overpsel** en **Oberpsel** / en souden de kosten daer toe van node wesende / provisionelijken gedragen werden hy die van **Gelderland** een vierde part / en hy die van **Overpsel** en **Oberpsel** met de andere drie vierde parten : de **Grave** in 't leger gekonden sijnde vond alle saken in goeder gestakenisse / en vond goet datmen het geschut plantten soude ter plaetse daer de voorsz **Sonop** met den **Colonel** **Dubenboorde** 't selve begrepen hadden / en oorde gesteld hebbende op eenige saken / is hy na **Swol** getogen / aldaer hy de sake ook na sijnen sin gesteld hadde / aldus is het geschut geplant gewoorden / en men heeft seer felijk met ses kartouwen beghinen te schieten en in korten tijd een bresse geschooten / de lengte van 33 treden lang. En doe heeft men sagesommereet of sy hen wilden opgeven dan niet. 't **Garnison** traden in communicatie mette **Magistraten** / en waren te zeben dat de **Magistraten** souden mogen handelen tot accoozt en overgeven van de **stede** / sulks dat sy een goede uitsonden mer zeben so aen den **Grave** van **Kennenburg** / en in sijn **Genaden** afwesen aen sijn **Genaden** **Heutenant** : als aen den **Gedeputeerden** der **Ridderschap** van **Oberpsel** / en der **stad** **Swol** / den bresse woode in sijn **Genaden** absentie / volgende den gelaten last gecept / en was in effecte van desen inhouden : dat also sy geerne een eini e saken getroffen van de tegenwoordige verderssefse / so hadden sy met den **Obersten** des **Krijgs** volks aldaer besproken / dat sijn **E. V.** wel mogen lijden / dat sy haer aenleggen en eenige draeglijke middelen souden voorszellen / tot accoozt en vereeniging / en gemaekt sy verklaerden metten **armen** **burgere** schade en verderssefse niet beholpen te wesen / en dewijle sy dan verhoopen wat goeds in der sake te mogen doen / so was haer gantsch dienstelijk bidden / dat sijn **Genade** gelieven wilde eenige te committeren / neffens den **Gedeputeerden** van den **Ridderschap** van **Oberpsel** en der **stad** **Swol** / aen de welke sy wessens desen mede schreben / hen te willen laten binden vooz de **Vene** - poorte / alwaer sy haer **Gedeputeerden** mede souden schrijven om de saken te berdragen / verzoeken tot dien einde een bresse geley / en dat alle saken middeler tijd ten beiden zijden in stilstand mochten blijven. Dese brieven waren van date den 17 **Julij**. Dit hun verwilligt sijnde / is het accoozt aldus getroffen : dat de soldaten met gebouwen vaandels / holle geboort en uitgedane louten / ook sonder van dese louten eenige betalinge te genieten of namaels te mogen eischen / op den 20 **Julij** voormiddag nitter **Stad** souden vertrekken / en tot in 't **Graefschap** van **Ben** - them gerondvoert worden / met belofte van in ses maanden tegen de **Staten** **Generael** niet te mogen dienen / de gevangene souden ten beiden zijden sonder rantsoen ontslagen werden : die van der **Stad** voorsz den aengenomen in de **Unie** der **Staten** **Generael** / en souden gewoontsacmeit swaren in handen van den **Stadhouder** / en innemen alsulk garnison als het den **Stadhouder** gelieven soude. Dit is aldus nagekomen : dese **Duitsen** hadden alhier ses jaren lang gelegen / en den **burgeren** hun gewoort afgenomen / in 't beleg hadden de **Magistraten** sulvergeld doen slaen vierhante stukken / in 't midden het wapen van de **Stad** / deden 42 **stuijers** / daer waren ook halve en vierendelen / hier mede werden de soldaten onderhouden in leninge / en daer stond opgeschreven **Extremum subsidium** / vooz dese **stad** is onder andere dood gebleven **Hopman** **Christoffel** van **Teilingen** / die lange gedient hadde / in sijn plaetse quam **Bonne** van **Meenderen** sijnen **Vendrich**. De **Grave** van **Kennenburg** leide hier in garnison / **Utrerne** / **Hottinga** en **Mulart**.

De **Grave** van **Kennenburg** heeft den 23 **Julij** aen den **Prince** van **Orangien** en **Staten** van **Holland** geschreven / het innemen van dese **stad** / daer in hy voorder schijft dat den **Gouverneur** **Sonop** en den **Colonel** **Dubenboorde** / sonderlinge daer toe hulpe gedaen hebben / daer van hy sijn **Excell.** en de **Staten** van **Holland** niet genoeg en kan bedanken / dat

M m m 4

De **Magistraten** van **Campen** schreben aen den **Grave** van **Kennenburg** &c.

(Fol. 37.)

Campen vooz opgegeven.

Don Jan be-
looft die
van
Campen
wafel.

hy boezem van meninge was door instelling van de Ridderfchap van de Provincie van Overfisel / om van stonden aen door Deventer te rucken / en tot dien einde al hier Waendelen verwaerts gesonden hadde / verhopende mette anderen so haest hy daer opzede geseid hadde te volgen / om te sien wat God daer geben wilde tot reddinge der selver stede. Nu willen wy de sake wat laten beruften en van andere saken middelretijd gebreut / verhalen.

Die van de Gereformeerde Religie namen in desen tijd seer toe in verscheiden Provincien / besondes in de Duitse Provincien / als in Zaband / Vlaenderen / Gelderland en andere / en begonden met grote menigte hare vergaderingen te houden / want men verstond dat op eenen Sondag den 16 Maert bynnen Antwerpen gedaen waren t'samen 15 predicationen op verscheiden plaetsen / en dat in de 14 by hennieden het Nachmael uitgedeelt was / en Sondaegs daer na wasser geen minder vergaderinge / en werde het Nachmael uitgedeelt in de huisfingen van het kasteel tot dize plaetsen. Tot Gent werden vergaderingen gehouden tot verscheiden plaetsen / met 4 / 5 en 600 teffens / gaende daer also by en onbescheunt of het hen opentijck toegelaten ware / dit dan van dage te dage meer en meer toenemende op allen oorden / so hebben zy den anderen daer toe vermaent datse uit hen aller namen een requeste aen den Gouverneur Generael overgeven souden / en te versoecken by de oeffeninge van hare Religie. Nier toe zijn eenige gecommitteert die de requeste instellen en aen den Eertshertoge / en Heeren Raden van State overgeven en expedite verhoelen souden. Dit aldus geresolveert zijnde hebben zy de requeste ingestelt / en den 22 Junij 1578. overgegeven in deser forme.

Nu sijn Hoogheid en de Heeren des Raeds van State.

Eerste requeste by die van de Gereformeerde Religie aen den Eertshertog overgegeven.
 DE inwoonders deser Nederlanden, de welke protesteren, datse begeren te leven na de Reformatie des Euangely, geven in aller oormoedigheid en eerbiedingete kennen, hoe dat voor 50 jaren en langer, sommige inwoonders der voorseiden Nederlanden, hen van der Religie, die in de Roomse Kerke gemeinlyk gehouden werd, afgesondert hebben om veelderhande redenen, die so wel door gepubliceerde boeken, als door de bekentenissen des Geloofs gedaen, door de gene, welke tot in den dood reden gegeven hebben der voorseider affonderinge, der geheelder wereld bekend sijn. En hoe wel darmen scherpelyk alle mogelijke middelen, om de selve uit te roeyen gesocht heeft, so ist nochtans, dat hoemense meer vervolgt en gedodet heeft, hoe 't getal der selver meer toegenomen heeft. In sulker voegen dat ook 't selve ten tijden des Hertogs van Alva (de welke, so hy in alderley manieren van wreedheid, de aller bloeddorstigste tyrannen te boven gink, also heeft hy ook hem selven in dit stuk te boven gegaen, door de hand der Scherprichter omgebracht en gedodet hebbende, tusschen de 18 en 19000 personen, en daer en boven uit den Lande verjaegt hebbende, een oneindelyk getal van eerlyke lieden, en liefhebbers des gemeinen Vaderlands) gebleken is. Gelijck ook 't selve daer na geschied is, want niet tegenstaende, 't gene dat door Don Loys van Requesens gepractiseert was, so ist nochtans so wijd daer van geweest, datmen iet gevordert heeft, dienende om den aenslag te volbringen, daer met men den val en ondergank van den voorseiden Protestanten ontworpen en beraedslaegt hadde, datse ter contrarie hen veel opentlijker als te voor verklaert hebben. Ja ook also, dat sommige gehele Landschappen hen ontogen hebben van der gehoorsaemheid des Paus: en andere in groter menigte, hebben haer Vaderland liever verlaten, en ondragelijke beswaernissen geleden, liever hebbende vrywillige ballingen des Lands te wesen (welk Land nochtans van den genen selve, die vremdelingen daer in zijn, so seer bemint werd) en met vreugden te dragen het verlies harer goederen, dan hen der Roomse Religie te onderwerpen. Uit de handelin-

gen en 't regiment des Hertogs van Alva, en van andere sijns gelijcke, sijn grote sorgelijke oorlogen voor dese Nederlanden opgerefen, den koophandel heeft seer afgenomen, en allerley konstrijke handwerken, daer in de voornaemste rijkdom deser Landen gelegen was, zijn uit den Lande geraekt, en vremden naticen met gedeilt.

En also het eindelijk voornemen des Spaenschen Raeds, van der tijd aen dat dese Landen met Spangien hen vereenigt hebben, altijd geweest is, de selve Landen den Spangiaerden ganschelijck te onderwerpen (gelijck sulx blijkt, uit dien datse over al waerse den voet setten, de onderdanen soeken hare slaven te maken, en onder tribuit te brengen, so dat de meeste deel der Spanjaerden, onder den tijtel van Merceden, dat is genaden-geld en recompensien, en nu schoon den ganschen rijkdom en erigoeden der inwoonderen deser landen in hare magen schier verflonden hadden) also hebben zy de gelegenheid van de voorseide Protestanten, onder den schijn van devorie en Religie te vervolgen, voor de bequaemste middel gehouden, om te komen tot haer schrickelijck voornemen, 't welk was alles te brengen onder haer tyrannye en geweld, na dat zy namelijck de eene partye, welk sterk en groot was, souden (also geseid is) onderdrukt hebben, en daeren-boven van wegen sulker daed, van velen noch geroemt en geprefen zijn, als Godsalige lieden, vol van yver der Religie en des Godes-dienstes.

Sijn Hoogheid, en de Heeren des Raeds van Staten, weten ook hoe Don Jan, sonder eenigfins te wijken van den wegen, welke de Spangiaerden hem gebaent hadden, door subtielheid en listigheid gesocht heeft, dese Landen der ellendiger dienstbaerheid en slavernye te onderwerpen, daer toe de Hertog van Alva, door sijne wreedheid nooit en heeft konnen komen, en hoe dat door een sonderlinge schickinge Godes, sijn voornemen ('t welk van velen, en voornamelijck van den Protestanten, langen tijd te voren wel voorsien was) geopenbaert en eenen jegelijken bekent geworden zy. Tegen 't welk van stonden aen eendrachtelijck door de goede patriotten en liefhebbers der Republiek, sonder onderscheid van Religie te maken, wel wederstand hadde konnen gedaen werden, wanneer Don Jan door placcaten, sendbrieven en schriften, sommige die onder ons waren, en insonderheid de Jesuiten en meer diergelijken niet uitgemaekt, en heimelijck uitgesonden hadde, om onder ons eenen grond te leggen, die hem bequaem gedocht heeft, om daer op eene verderffelijke oneenigheid en scheuringe te bouwen en te onderhouden, uitgevende en uitbreidende allerlei argwaen, quaed vermoeden, en oorfaken van mistrouwen, ter causen van der ongelijkheid der Religien, 't welke voor hem een bequaem fundament was, om daer op te timmeren de ontbindinge, twedracht en eindelijke verscheuringe deser Nederlanden. Want ter eender zijden heeft hy altijd den Prelaten, ook andere Kerkelijcke personen, en in 't gemein allen den genen die de Roomse Kerke toegedaen zijn, in d'ooren geblast, dat de Protestanten niet anders in den fin hadden, dan ter eerster gelegenheid, haer goederen te roven, en listiglyk na haer leven te trachten, en dat hy middelertijd hem nergens om anders sterkte en wapende, dan om hente beschermen en te bewaren, voor den nood en gevaer, daer in zy hen selven wierpen, so versey zijn partye niet aen en namen. Also ter ander zijden, heeft Don Jan genoegsaem gemerkt, dat de voorseide Protestanten, sterkelijck vermoeden en besluiten souden, dat men met hen anders niet in den fin hadde, dan hen ook ter eersten gelegenheid wederom met vier en sweert te onderdrukken, dewijle men ganschelijck niet en sprak, van hen de oeffeninge harer Religie te verwilligen, also datse na de overwinninge des gemeinen vyands, na datse goed en bloed en alles wat hen God gegeven hadde, tot der gerechte bescherming des Vaderlands, en verjaginge des afgeideiden vyands deffelven, souden gewaegt hebben, geen ander gewin noch nut en hadden te verwachten, dan alleen een nieu beginfel van een ander ongeluk, welk bedenken den